

ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДСИСТЕМИ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В ЙОГО ЗАГАЛЬНУ ІНФОРМАЦІЙНУ СИСТЕМУ В ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО КОНТРОЛІНГУ

© 2015 МОРГУН Г. В.

УДК 005.21:005.935:339.564

Моргун Г. В. Інтеграція інформаційної підсистеми експортно-імпоротної діяльності підприємства в його загальну інформаційну систему в процесі впровадження стратегічного контролінгу

У статті розглянуто підхід до формування інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності підприємства та її інтеграції в загальну інформаційну систему підприємства з урахуванням вирішення певних технічних та організаційних питань. Визначено завдання інформаційних підсистем промислового підприємства та обґрунтовано необхідність розроблення спеціальної схеми руху інформації стосовно результатів експортно-імпоротної діяльності підприємства. В основу побудови інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності підприємства покладено комплекс робіт з вирішення питань технічного та організаційного характеру, а саме: модернізація технічного забезпечення на підприємстві; регламентація системи організації стратегічного контролінгу; організація руху інформації стратегічного контролінгу як взаємодії економіста-контролера з питань стратегічного контролінгу зі структурними підрозділами промислового підприємства; організація процесу стратегічного контролінгу з урахуванням принципу розподілу обов'язків між працівниками на основі інформаційної інтеграції підсистем стратегічного управління з метою вартісної оцінки очікуваних змін. Подано розроблену схему вдосконалення інформаційної системи підприємства.

Ключові слова: стратегічний контролінг, інформаційна система, технічне забезпечення, організація стратегічного контролінгу, схема руху інформації.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 11.

Моргун Ганна Вікторівна – аспірантка, кафедра економіки та оцінки майна підприємства, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: morgun9anna@mail.ru

УДК 005.21:005.935:339.564

Моргун А. В. Интеграция информационной подсистемы экспортно-импортной деятельности предприятия в его общую информационную систему в процессе внедрения стратегического контроллинга

В статье рассмотрен подход к формированию информационной подсистемы стратегического контроллинга экспортно-импортной деятельности предприятия и ее интеграции в общую информационную систему предприятия с учетом решения определенных технических и организационных вопросов. Определены задачи информационных подсистем промышленного предприятия и обоснована необходимость разработки специальной схемы движения информации о результатах экспортно-импортной деятельности предприятия. В основу построения информационной подсистемы стратегического контроллинга экспортно-импортной деятельности предприятия положен комплекс работ по решению вопросов технического и организационного характера, а именно: модернизация технического обеспечения на предприятии; регламентация системы организации стратегического контроллинга; организация движения информации стратегического контроллинга как взаимодействия экономиста-контролера по вопросам стратегического контроллинга со структурными подразделениями промышленного предприятия; организация процесса стратегического контроллинга с учетом принципа распределения обязанностей между работниками на основе информационной интеграции подсистем стратегического управления с целью стоимостной оценки ожидаемых изменений. Представлена разработанная схема усовершенствования информационной системы предприятия.

Ключевые слова: стратегический контроллинг, информационная система, техническое обеспечение, организация стратегического контроллинга, схема движения информации.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 11.

Моргун Анна Викторовна – аспірантка, кафедра економіки та оцінки имущества підприємства, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: morgun9anna@mail.ru

UDC 005.21:005.935:339.564

Morhun H. V. Integration of Information Subsystem of Export-Import Activity of Enterprise into Its Overall Information System in the Process of Introducing Strategic Controlling

The article considers an approach to development of the strategic information subsystem for controlling the export-import activity of enterprise and its integration into the enterprise's overall information system, taking into account solving of certain technical and organizational issues. Tasks of the informational subsystems of industrial enterprises have been determined, the necessity of developing a special scheme of information flow, concerning the results of the export-import activity of enterprise, has been substantiated. Developing the informational subsystem for strategic controlling the export-import activity of enterprise is based on the range of activities to address issues of technical and organizational nature, namely: modernization of technical provision at the enterprise; regulation of the organizational system for strategic controlling; organizing the information flow of strategic controlling as interaction of the economist-controller for strategic controlling together with structural divisions of industrial enterprise; organizing the strategic controlling process, taking into account the principle of segregation of duties between employees on the basis of informational integration of subsystems for strategic management with the aim of valuation of expected changes. An elaborated scheme of improvements on the information system of enterprise has been provided.

Key words: strategic controlling, information system, technical provision, organisation of strategic controlling, scheme of information flow.

Pic.: 1. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 11.

Morhun Hanna V. – Postgraduate Student, Department of Economics and Business property valuation, Kharkiv National Economic University named after S. Kuznets (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: morgun9anna@mail.ru

Впровадження стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності підприємства в системі управління вимагає концентрації уваги на нетехнічній спрямованості управління та визначенні напрямів застосування теорії та практики управління стосовно побудови потоків інформації, реорганізації процесів створення інформаційної інфраструктури та підвищення рівня інформаційної культури в умовах розвитку інформаційної системи суспільства. Інтегрований підхід до виконання цих завдань спонукає до вдосконалення інформаційної системи управління промислового підприємства.

Метою статті є розроблення методичного підходу щодо вдосконалення інформаційної системи підприємства в процесі впровадження стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності.

Відповідно до визначеної мети були вирішені такі завдання:

- ✦ дослідити технічні та організаційні питання формування інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності підприємства;
- ✦ розробити схему вдосконалення інформаційної системи підприємства;
- ✦ провести аналіз очікуваних змін впровадження інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності підприємства.

Незважаючи на те, що на сьогодні напрацьована велика кількість теоретичних положень щодо організації інформаційних систем на підприємствах взагалі [1; 5 – 9], вони не забезпечують високої якості управлінських рішень. Наявні розробки не містять достатньо чітких методичних рекомендацій, що регламентують саму процедуру формування інформаційного забезпечення відповідно до встановлених правил і вимог. Інформаційна система (ІС) на підприємстві являє собою комунікаційну систему збору, передачі та обробки інформації, що постачається до працівників різноманітного рангу для реалізації функцій управління. Структура ІС підприємства може бути

представлена як сукупність її функціональних підсистем. У практиці діяльності досліджуваних вітчизняних машинобудівних підприємств типовими видами діяльності, які визначають ознаку класифікації інформаційних підсистем, є виробнича, маркетингова, фінансова, кадрова та управлінська діяльність [2; 3]. У *табл. 1* наведено типові задачі, що розв'язуються за кожним із означених видів інформаційних підсистем підприємства.

Як видно з *табл. 1*, інформація стосовно експортно-імпоротної діяльності (ЕІД) підприємства є частиною результатів вирішення завдань кожної інформаційної підсистеми підприємства. Однак завдяки тому, що продукція машинобудування займає суттєве місце в товарній структурі зовнішньої торгівлі України, необхідно звернути особливу увагу саме на показники ЕІД підприємства, виокремити необхідну інформацію та розробити схему руху потоків інформації стосовно ЕІД підприємства, яка має бути інтегрована в його загальну інформаційну систему. ІС на досліджуваних машинобудівних підприємствах складається із сукупності технічних та програмно-апаратних засобів, інформаційних ресурсів і процесів, що забезпечують обґрунтування та ухвалення управлінських рішень у контексті підвищення ефективності діяльності. Кожне підприємство самостійно встановлює правила побудови схеми інформаційних потоків. Однак для забезпечення ефективності її функціонування необхідно враховувати, що кожен інформаційний потік має такі ознаки: документ; проблематику; виконавця; періодичність. Існуюча розгалуженість схеми інформаційних зв'язків, що обумовлена специфікою виробничої діяльності машинобудівних підприємств, є недостатньою для організації процесу стратегічного контролінгу ЕІД автоматизованим способом. Аналіз існуючої системи управління ЕІД підприємств показав, що частково функції стратегічного контролінгу ЕІД виконуються різними відділами підприємства, але використовувані методики не забезпечують повною мірою потреб управління [4].

Слід зазначити, що на досліджуваних підприємствах існує також проблема неповної комп'ютеризації

Таблиця 1

Задачі інформаційних підсистем промислового підприємства

Інформаційна підсистема маркетингу	Виробнича інформаційна підсистема	Фінансова інформаційна підсистема	Інформаційна підсистема кадрів	Управлінська інформаційна підсистема
Дослідження ринку і прогнозування продаж	Планування обсягів робіт і розробка алендарних планів	Управління портфелем замовлень	Аналіз і прогнозування потреби у трудових ресурсах	Контроль за діяльністю підприємства
Управління продажами	Оперативний контроль і управління виробництвом	Управління кредитною політикою	Ведення архівів записів про персонал	Виявлення оперативних проблем
Рекомендації з виробництва нової продукції	Аналіз роботи обладнання	Розробка фінансового плану	Аналіз і планування підготовки кадрів	Аналіз управлінських і стратегічних ситуацій
Аналіз і встановлення ціни продукції	Участь у формуванні замовлень постачальникам	Фінансовий аналіз і прогнозування	Забезпечення процесу кадрового управління	Розроблення стратегічних рішень
Облік замовлень	Управління ресурсами	Контроль бюджету. Бухгалтерський облік		

та недостатнього рівня технічного забезпечення структурних підрозділів. Дослідження рівня автоматизації машинобудівних підприємств показало, що більшість з них у процесі підготовки управлінської інформації використовують такі програмні продукти, як офісний пакет Microsoft Office та різні конфігурації програми «ІС-Підприємство», яка належить до класу середніх інтегрованих систем і призначена для комплексної автоматизації економічної діяльності підприємств різних напрямків діяльності та форм власності. Вказані програмні засоби є досить доступними, простими в користуванні та придатними до розв'язання аналітичних завдань стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності досліджуваних підприємств.

Формування інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства потребує вирішення питань технічного та організаційного характеру.

З технічної точки зору пошук, отримання та обробка інформації стратегічного контролінгу, тобто створення інформаційного фонду стратегічного контролінгу ЕІД підприємства, можуть бути здійснені на базі існуючого технічного забезпечення ІС підприємства, адаптованої з урахуванням вимог галузевої економіки. Доцільність автоматизації функцій стратегічного контролінгу пов'язана зі складністю та різноманітністю завдань, що вирішуються, необхідністю отримання узагальнюючих характеристик, можливість застосування засобів моделювання економічних процесів, обробки і врахування кількісних оцінок для прогнозування, оптимізації й стратегічного планування показників ЕІД підприємства, оперативного одержання звітної та аналітичної інформації, графічного зображення отриманих розрахункових результатів. Для цього рекомендується провести модернізацію існуючої логічної та фізичної структури бази даних ІС підприємства, побудувати відповідні таблиці та встановити зв'язки між ними, що можна реалізувати мовою програмування системи «ІС-Підприємство». На базі системи програм «ІС-Підприємство», яка формує інформацію фінансової звітності, можна підготувати додаткові модулі, за допомогою яких збирається необхідна довідкова або позаоблікова інформація, та ввести програмний модуль, що допомагатиме формувати набір результатних показників, які необхідні для подальшого аналізу ЕІД підприємства. Крім того, враховуючи необхідність дослідження та опису внутрішніх взаємозв'язків у системі ефективності ЕІД підприємства, що обґрунтовано та подано в роботі [11], додатково рекомендується налаштувати статистичний пакет Statgraphics Centurion.

З організаційної точки зору побудова інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства має враховувати такі аспекти його організації:

1) розроблення на підприємстві внутрішнього положення щодо впровадження стратегічного контролінгу ЕІД підприємства, що дасть можливість регламентувати функції та завдання безпосередніх виконавців, розподілити права та обов'язки, здійснити уніфікацію методики стратегічного контролінгу й забезпечити створення відповідної інформаційної бази. Стратегічний контролінг

виконує функцію зворотного зв'язку в системі стратегічного управління та є інформаційним підґрунтям для прийняття управлінських рішень, тому на рівні окремого суб'єкта господарювання він повинен обов'язково регламентуватися. Доцільно, щоб кожне підприємство розробило пакет внутрішньої документації для ефективної організації впровадження стратегічного контролінгу.

Залежно від виду, розмірів і характеру діяльності підприємств організаційна структура стратегічного контролінгу ЕІД може бути побудована по-різному. На практиці в основному зустрічаються три варіанти організації контролінгу: об'єднання служби контролінгу з іншим відділом; служба контролінгу прямо підкоряється керівникові й займає особливе місце в ієрархії управління; служба контролінгу стає самостійним відділом, підлеглим лінійній структурі управління [10]. Кожен з цих варіантів потребує суттєвих операційних витрат на утримання служби контролінгу. Тому з метою оптимізації витрат на впровадження стратегічного контролінгу ЕІД пропонується виділити у складі планово-економічного відділу (ПЕВ) працівника, який матиме повноваження контролю з питань ЕІД підприємства. Такий підхід дозволить запобігти конфлікту інтересів між ПЕВ і контролером, забезпечити складання якісних і корисних звітів та вдосконалити процес планування. Органічно вбудований комплекс з робіт стратегічного контролінгу ЕІД у системі ПЕВ стає функціонально відособленим напрямом в його роботі, що дозволить оптимізувати діяльність інших підрозділів з погляду аналітичних позицій, а також найповніше реалізувати можливість розробки альтернативних підходів щодо ухвалення управлінських рішень;

2) організація руху інформації стратегічного контролінгу ЕІД підприємства з урахуванням всіх рівнів управління (вищого рівня, де здійснюється управління підприємством у цілому; середнього рівня, на якому реалізується управління окремими видами операцій на основі вирішення комплексу відповідних завдань; нижчого рівня, коли здійснюється оперативне управління структурними підрозділами підприємства), що не тільки забезпечить інформаційні потреби управління експортно-імпоротною діяльністю підприємства, але й підвищить надійність результатів стратегічного контролінгу. Тому рух інформації стратегічного контролінгу ЕІД має бути організований таким чином, щоб забезпечити ці зв'язки та визначити всі складові формування ефективності ЕІД, а саме: зовнішньоторговельну ефективність; науково-технічну ефективність; економічну ефективність; структурну ефективність та умови забезпечення розвитку експортно-імпоротної діяльності.

Формування інформаційного фонду стратегічного контролінгу ЕІД має за основу облікову політику, яка на будь-якому промисловому підприємстві складається з бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. Основна інформація щодо результатів ЕІД підприємства акумулюється в бухгалтерії. Тому, в першу чергу, необхідно організувати взаємодію бухгалтерії підприємства з економістом-контролером з питань стратегічного контролінгу ЕІД підприємства,

який повинен отримувати необхідну інформацію, обробляти, накопичувати та зберігати її. Найбільш доцільною формою цієї взаємодії є формування електронного документа, що надсилається економісту-контролеру в термін, встановлений згідно із затвердженим на підприємстві відповідним «Положенням про організацію стратегічного контролінгу експортно-імпоротної діяльності підприємства». Підготовка та відправка такого документа має бути покладена на заступника головного бухгалтера, який щомісяця за результатами звітності за поточний період у середовищі системи «1С-Підприємство» вибирає необхідну інформацію.

Отже, першим етапом руху інформації стратегічного контролінгу ЕІД підприємства є взаємодія в межах існуючої локальної мережі між бухгалтерією та ПЕВ. У разі відсутності такої мережі її налагодження досить не складне і не потребує значних витрат часу та коштів. Отримуючи визначену інформацію, економіст-контролер ПЕВ заповнює базу

даних стратегічного контролінгу ЕІД. Далі за допомогою додатково налаштованого статистичного пакета Statgraphics Centurion і надбудов програми MS Excel економіст-контролер ПЕВ здійснює опис внутрішніх взаємозв'язків в ефективності ЕІД підприємства і буде моделі канонічного аналізу для визначення рейтингу показників, їх аналізу, прогнозування та розрахунку оптимальних значень, як це було подано в роботі [11]. На підставі результатів реалізації означених аналітичних процедур економіст-контролер формує таблицю ринкового профілю підприємства. Означена таблиця має бути доведена всім керівникам структурних підрозділів підприємства у вигляді електронного документа. Одночасно з цим економіст-контролер надає інформацію структурним підрозділам підприємства, супроводжуючи її пропозиціями щодо підвищення ефективності ЕІД. Враховуючи існуючі інформаційні зв'язки між підрозділами досліджуваних підприємств, у табл. 2 подано пропонувані варіанти схеми взаємодії економіста-контролера підприємства зі структурними підрозділами.

Таблиця 2

Схема взаємодії економіста-контролера з питань стратегічного контролінгу ЕІД зі структурними підрозділами промислового підприємства

Складові ефективності ЕІД	Інформаційні дані	Користувачі інформації	Термін надання інформації	Пропозиції щодо підвищення ефективності ЕІД
1	2	3	4	5
Науково-технічна ефективність	Рентабельність виробництва	Підрозділи технічного забезпечення виробництва, відділ МТП	Щоквартально	Визначення можливостей удосконалення технології виробництва продукції
	Продуктивність праці, тис. грн/ осіб			
	Фондовіддача			
	Матеріальні витрати підприємства (тис. грн)			
	Вартість виробленої продукції (тис. грн)			
Умови забезпечення розвитку експортно-імпоротної діяльності	Чиста виручка в іноземній валюті за реалізований товар, переведений у гривні за офіційним курсом на день надходження валютної виручки (тис. грн)	ПЕВ, фінансово-економічна служба	Щоквартально	Перегляд та коригування норм витрат; впровадження механізму мотивації щодо зменшення витрат
	Повні витрати підприємства на експорт продукції (тис. грн)			
	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами			
	Обсяг реалізованої продукції у поточний період (тис. грн)	ПЕВ, відділ маркетингу та збуту	Щоквартально	Розроблення механізму мотивації щодо збільшення обсягів реалізації та зменшення витрат на збут
	Обсяг реалізованої продукції у попередній період (тис. грн)			
	Витрати на збут			
	Рентабельність основної діяльності	Підрозділи технічного забезпечення виробництва, відділ МТП	Щоквартально	Удосконалення методики вибору постачальника сировини
	Запаси матеріальних ресурсів (тис. грн)			
	Коефіцієнт плинності персоналу (%)	Директор з праці і кадрів, відділ кадрів	Щоквартально	Удосконалення плану розподілу кадрів, що займаються ЕІД
	Заохочувальні та компенсаційні виплати (тис. грн)			

1	2	3	4	5
Економічна ефективність	Чиста виручка в іноземній валюті за реалізований товар, переведений у гривні за офіційним курсом на день надходження валютної виручки (тис. грн)	ПЕВ, фінансово-економічна служба, відділ маркетингу та збуту	Оперативно по запити	Удосконалення методики планування щодо забезпечення прибутковості експортно-імпоротної діяльності
	Повні витрати підприємства на експорт продукції (тис. грн)			
	Витрати підприємства на придбання імпоротної продукції (тис. грн)			
	Прибуток від експортних операцій (тис. грн)			
	Кількість угод експортних поставок (одиниць)			
Зовнішньоторговельна ефективність	Обсяг реалізованої продукції (тис. грн)	ПЕВ, фінансово-економічна служба, відділ маркетингу та збуту	Оперативно по запити	Удосконалення методики вибору найбільш вигідного варіанту експортного (імпортного) контракту
	Обсяг експорту товарами (тис. грн)			
	Чиста виручка в іноземній валюті за реалізований товар, переведений у гривні за офіційним курсом на день надходження валютної виручки (тис. грн)			
	Вартість експорту у внутрішніх цінах (тис. грн)			
	Обсяг імпорту товарами (тис. грн)			
Структурна ефективність	Обсяг експорту в поточний період (тис. грн)	ПЕВ, відділ маркетингу та збуту	Щоквартально	Удосконалення механізму мотивації стимулів щодо активізації експортно-імпоротної діяльності
	Обсяг експорту в попередній період (тис. грн)			
	Обсяг імпорту в поточний період (тис. грн)			
	Обсяг імпорту в попередній період (тис. грн)			
	Обсяг основного виду експортної продукції (тис. грн)			

Запропонована схема взаємодії економіста-контролера підприємства зі структурними підрозділами дозволить значно спростити інформаційні зв'язки та своєчасно визначити першочергові заходи щодо підвищення ефективності ЕІД й основні фактори у разі виявлених відхилень, підготувати аналітичне обґрунтування варіантів управлінських рішень для розроблення та вибору напрямів стратегії розвитку ЕІД;

3) організація процесу стратегічного контролінгу ЕІД з урахуванням принципу розподілу обов'язків між працівниками на основі інформаційної інтеграції підсистем стратегічного управління – планування, обліку, аналізу, контролю, з використанням автоматизованих інформаційних систем і технологій. Застосування системного підходу в процесі управління ЕІД підприємства орієнтує на комплекс функцій стратегічного управління, які пов'язані між собою послідовними зв'язками на основі єдиної інформації.

Розрахувати ефект інтеграції інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства в ІС підприємства досить складно, оскільки інформаційне забезпечення є лише необхідною частиною процесу управління. Отримання своєчасної, повної, адекватної та достовірної інформації керівником відповідного структурного підрозділу ще не дає гарантії на досяг-

нення цілей ЕІД підприємства. Складність розрахунку економічної ефективності інформаційного забезпечення також полягає в тому, що до цього дня так і не визначена реальна вартість інформації. З урахуванням думки авторів роботи [10], розглядаючи впровадження інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства на досліджуваних підприємствах як сукупність заходів щодо нововведень у функціональних сферах управління ЕІД підприємства, можна виділити очікувані зміни і провести їх вартісну оцінку, як це подано в табл. 3.

Удосконалення ІС досліджуваних підприємств також пов'язано з впровадженням прогресивних комп'ютерних технологій. Економічний ефект буде залежати від повноти автоматизації функцій стратегічного контролінгу, застосування методів моделювання, прогнозування, оптимізації, тобто самих досконалих аналітичних методів підтримки управління. Таким чином, ефект реалізується за рахунок значного обсягу інформації, що накопичується, оброблюється та аналізується на сучасному рівні.

Узагальнюючи викладене вище, пропонується схема вдосконалення ІС підприємства на основі інтеграції інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД, що наведена на рис. 1.

Очікувані зміни від впровадження інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства

Функціональна сфера управління ЕІД	Зміни, що мають відбутися	Вартісна оцінка
Планування	Удосконалення системи оцінки чинників і прогнозних змін економічної ситуації, що враховуються в процесі планування ЕІД, збільшення якості інформаційної допомоги	Збільшення оборотності засобів; скорочення обсягів кредитних ресурсів; додатковий прибуток від вкладень фінансових ресурсів, що вивільняються; економія по кошторису витрат
Облік	Удосконалення системи управлінського обліку, облік неявних чинників і причин зміни показників ЕІД, удосконалення взаємодії підрозділів на основі єдиної ІС підприємства	Економія на запобіганні можливих збитків, неефективного вилучення засобів, створення резервних фондів
Аналіз	Розширення можливостей розкриття причин стратегічних розривів і виявлення стратегічних резервів розвитку ЕІД, розширення можливостей розкриття резервів, аналіз майбутнього стану ЕІД	Додатковий прибуток, економія від запобігання стратегічних розривів та від використання стратегічних резервів
Контроль	Можливість порівняння показників ефективності ЕІД з прогнозними та оптимальними значеннями	Скорочення витрат на аудит, економія від запобігання стратегічних розривів та від використання стратегічних резервів

Інтеграція інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства в ІС підприємства дозволить: зробити прозорими для керівництва всі фінансові та матеріальні потоки; надавати повну інформацію для економічно доцільного стратегічного планування розвитку ЕІД підприємства з видачею відповідних рекомендацій; проводити безперервний аудит ЕІД підприємства за обраними показниками; своєчасно виявляти тенденції порушення встановленого напрямку розвитку ЕІД підприємства (стратегічні розриви) та визначати стратегічні резерви, за рахунок яких можна усунути розриви та забезпечити підвищення ефективності ЕІД підприємства.

Отже, розроблений методичний підхід щодо вдосконалення ІС підприємства, який ґрунтується на формуванні інформаційної підсистеми стратегічного контролінгу ЕІД підприємства та її інтеграції в загальну ІС з урахуванням вирішення виділених технічних та організаційних питань, дозволяє вдосконалити систему стратегічного управління ЕІД. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Мхитарян С. В. Маркетинговая информационная система / С. В. Мхитарян. – М. : Изд-во Эксмо, 2006. – 336 с.
2. Экономическая информатика : учеб. / Под ред. В. В. Евдокимова. – СПб. : Питер, 1997. – 592 с.
3. Васюхин О. В. Информационный менеджмент : учеб. пособ. / О. В. Васюхин, А. В. Варзунов. – СПб. : СПбГУ ИТМО, 2010. – 118 с.
4. Петров В. Н. Информационные системы : учеб. пособ. / В. Н. Петров. – СПб. : Питер, 2003. – 688 с.
5. Основні шляхи вдосконалення системи інформаційного забезпечення конкурентоспроможності промислового підприємства / Є. А. Бельтюков, Г. І. Задорожко // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 2 (7). – С. 228 – 234 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economics.opu.ua/n3.html>
6. Трахтенгерц Э. А. Компьютерные методы реализации экономических и информационных управленческих решений : монография, в 2-х томах. Том 1. Методы и средства / Э. А. Трахтенгерц. – М. : СИНТЕГ, 2009. – 172 с.

7. Загоровська Л. Г. Развитие та удосконалення інформаційної системи підприємства оптово-роздрібною торгівлі / Л. Г. Загоровська, О. М. Ковтун // Восточно-европейский журнал передовых технологий. – 2010. – № ¼ (43). – С. 12 – 14.

8. Голенищев Э. П. Информационное обеспечение систем управления / Э. П. Голенищев, И. В. Клименко. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 352 с.

9. Создание системы контроллинга на промышленном предприятии / Ю. С. Лаута, Б. И. Герасимова. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2005. – 96 с.

10. Контролінг зовнішньоекономічної діяльності підприємства: аналітичний підхід : монографія / Л. М. Малярець, Н. В. Проскурніна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 240 с.

11. Малярець Л. М. Аналітичні процедури стратегічного контролінгу ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства / Л. М. Малярець, Г. В. Моргун // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 10. – С. 67 – 71.

REFERENCES

- Beltiukov, Ye. A., and Zadorozhko, H. I. "Osnovni shliakhy vdoskonalennia systemy informatsiinoho zabezpechennia konkurentospromozhnosti promyslovoho pidpriemstva" [The main ways of improving the information system of the industrial competitiveness of enterprises]. <http://www.economics.opu.ua/n3.html>
- Ekonomicheskaiia informatika* [Economic Informatics]. St. Petersburg: Piter, 1997.
- Golenishchev, E. P., and Klimenko, I. V. *Informatsionnoe obespechenie sistem upravleniia* [Information support of management systems]. Rostov n/D: Feniks, 2003.
- Lauta, Yu. S., and Gerasimova, B. I. *Sozdanie systemy kontrolinga na promyshlennom predpriatii* [Creating a system of controlling on industrial enterprise]. Tambov: Izd-vo Tamb. gos. tekhn. un-ta, 2005.
- Mkhitarian, S. V. *Marketingovaia informatsionnaia sistema* [Marketing information system]. Moscow: Eksmo, 2006.
- Maliarets, L. M., and Proskurnina, N. V. *Kontrolinh zovnishnyoeekonomichnoi diialnosti pidpriemstva: analitychnyi pidkhid* [Controlling International Business: analytical approach]. Kharkiv: Vyd-vo KhNEU, 2013.

Рис. 1. Схема вдосконалення ІС підприємства

Maliarets, L. M., and Morhun, H. V. "Analytical procedures strategic controlling efficiency of export-import company". *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, no. 10 (2015): 67-71.

Petrov, V. N. *Informatsionnye sistemy* [Information Systems]. St. Petersburg: Piter, 2003.

Traktengerts, E. A. *Kompiuternye metody realizatsii ekonomicheskikh i informatsionnykh upravlencheskikh resheniy* [Com-

puter methods of implementation of economic and information management solutions]. Moscow: SINTEG, 2009.

Vasiukhin, O. V., and Varzunov, A. V. *Informatsionnyy menedzhment* [Information Management]. St. Petersburg: SPbGU ITMO, 2010.

Zahorovska, L. H., and Kovtun, O. M. "Rozvytok ta udoskonalennia informatsiinoi systemy pidpriemstva optovo-rozdribnoi torhivli" [Development and improvement of information system of wholesale and retail trade]. *Vostochno-Evropeyskyi zhurnal peredovykh tekhnolohiy*, no. 1/4 (43) (2010): 12-14.